

فصل ششم

شکوفایی استان لرستان

پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

درس چهاردهم دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی

دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی

انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ یک رویداد سیاسی، مذهبی و موهبتی الهی بود که تحولی عظیم در تمام عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایجاد کرد. همچنین دستاوردهای عظیمی برای ملت شهیدپرور ایران به همراه داشت، که استان لرستان نیز از این دستاوردها بی‌بهره نبود. در این درس با گوشه‌ای از فعالیت‌های صنعتی، عمرانی، آموزشی و فرهنگی انجام گرفته پس از انقلاب شکوهمند اسلامی ایران در استان آشنا می‌شوید.

صنعت

استان لرستان از زمینه‌های مناسب توسعه صنعتی به‌ویژه در صنایع معدنی، کانی غیرفلزی، صنایع غذایی و نساجی برخوردار است. با وجود این مزایا، سهم استان از صنایع مادر تخصصی و پیشرفته ناچیز است. استان ما توسعه صنعتی را با اولویت به حفظ صنایع موجود و سرمایه‌گذاری در صنایع تبدیلی کشاورزی، کانی غیرفلزی، صنایع پایین دست پتروشیمی و دارویی انتخاب کرده است. پس از انقلاب شکوهمند اسلامی ۱۵۱۱ پروانه بهره‌برداری در بخش صنعت و معدن صادر شد که در این جهت، چهارده شهرک صنعتی، هفت شهرک فعال، چهار ناحیه صنعتی فعال و تعدادی شکل صنعتی و صنفی تشکیل شده است.

شکل ۱-۱۴- کارخانه پرسی لرستان

برای مطالعه

جدول ۲-۱۴- مشخصات شهرک های صنعتی ایجاد شده بعد از انقلاب اسلامی تا مهر ۱۳۹۰

نام شهرک های صنعتی	مساحت به هکتار	تعداد واحد مستقر	فرصت شغلی ایجاد شده	تعداد واحد بهره برداری
خرم آباد ۱	۳۰	۷۶	۱۱۸۲	۳۷
خرم آباد ۲	۱۳۵	۱۳۲	۲۴۸۲	۳۲
بروجرد	۵۸/۴	۶۸	۱۹۲	۳۳
ازنا	۳۳۱	۱۲	۱۵۰۹	۶
سنگ الیگودرز	۴۴	۲۱	۲۳۶	۱۰
صنعتی الیگودرز	۵۵	۳	۰	۰
الشتر	۵۱/۸	۱	۰	۰
دورود	۴۵/۴	۳۱	۲۶۴	۹
جمع	۷۵۰/۶	۳۴۵	۸۴۳۷	۱۳۰

شکل ۴-۱۴- کارخانه نساجی بروجرد

شکل ۳-۱۴- کارخانه آهک هیدراته پلدختر

برای مطالعه

جدول ۵-۱۴- جدول مشخصات برخی از واحدهای صنعتی ایجادشده پس از انقلاب اسلامی

عنوان	تعداد	سرمایه گذاری به میلیارد ریال	اشتغال به نفر
استخراج معادن به غیرکانی های غیرفلزی	۶	۲	۲۹
محصولات غذایی و آشامیدنی ها	۱۵۷	۱۵۶۷	۳۸۴۳
ساخت منسوجات	۲۵	۴۴۵	۲۲۴۴
پوشاک و عمل آوردن پوست خز	۶۳	۸۰	۱۰۰۶
دباغی - چرم - کیف - چمدان - کفش	۷	۲۴	۳۲۷
چوب و محصولات چوبی به جز میل	۲۷	۵۶	۲۰۷
ساخت کاغذ و محصولات کاغذی	۲۰	۶۰	۲۳۰
انتشار و چاپ و تکثیر	۵	۳۶	۶۶
کک و فراورده های حاصل از نفت	۲۰	۵۳	۳۲۲
ساخت مواد و محصولات شیمیایی	۶۵	۳۳۸	۱۵۴۱
محصولات از لاستیک و پلاستیک	۱۶۶	۹۹۸	۱۸۸۷
سایر محصولات کانی غیرفلزی	۷۱۶	۲۴۴۰	۱۲۰۷۰
ساخت فلزات اساسی	۲۳	۱۴۱۱	۱۲۸۴
محصولات فلزی فابریکی	۸۲	۳۶۳	۱۴۱۴
ساخت ماشین آلات و تجهیزات	۴۶	۴۴۳	۱۶۴۵
ماشین آلات و دستگاه های برقی	۱۲	۷۲	۲۳۷
رادیو و تلویزیون وسایل ارتباط	۱	۰/۱	۸
ابزار پزشکی - اپتیکی - دقیق - ساعت	۵	۱۴	۶۳
وسایل نقلیه موتوری	۲۵	۱۴۲۳	۱۳۳۰
سایر تجهیزات حمل و نقل	۶	۳۹	۹۸
مبلمان سایر مصنوعات	۲۴	۲۵	۲۰۸
بازیافت	۱۰	۴۵	۱۱۶
جمع کل	۱۵۱۱	۹۹۳۴	۳۰۱۷۵

معادن

جایگاه معادن در توسعه اقتصادی و افزایش درآمدهای استان پس از انقلاب اسلامی همچنان در سطح بالایی قرار دارد. به ویژه نقش معادن در زمینه صنایع کانی غیرفلزی مانند: سیمان، گچ سنگ، سرامیک، کاشی و صادرات معدنی قابل ملاحظه است. بیشترین فراوانی معادن به ترتیب سنگ تزئینی، ۵۲ معدن، شن و ماسه ۳۰ معدن و سنگ آهک ۳۶ معدن بوده است. برخی شاخص‌های معدنی استان براساس آمارگیری معادن توسط مرکز آمار ایران در سال ۱۳۸۵ به قرار زیر است:

جدول ۶-۱۴- برخی شاخص‌های معدنی استان پس از انقلاب اسلامی

تعداد معادن فعال	تعداد شاغلان	میزان تولیدات به میلیون تن	میزان سرمایه‌گذاری به میلیون ریال	ارزش افزوده به میلیون ریال
۱۰۰	۲۰۲۹	۴۵۴۴	۷۳۵۰۷	۳۰۳۲۵۹

شکل ۷-۱۴- کارخانه سنگبری

فعالیت‌های عمرانی

فعالیت‌های عمرانی استان لرستان را در سه بخش می‌توان دسته‌بندی کرد :

۱- عمران روستایی

روستاهای استان از نظر عمرانی در سال‌های قبل از انقلاب اسلامی وضعیت مناسبی نداشتند؛ به طوری که از کل روستاهای استان تنها ۱۸۴ روستا دارای آب لوله کشی، ۳۷ روستا دارای برق و به هیچ روستایی گازرسانی نشده بود. اما در سال‌های اول انقلاب اسلامی، فعالیت‌های عمرانی در روستاهای استان توسط جهاد سازندگی (جهاد کشاورزی) با هدف محرومیت‌زدایی و کاهش نابرابری میان شهر و روستا آغاز شد و تاکنون توسط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی ادامه یافته است، به گونه‌ای که تا سال ۱۳۹۰ به ۹۳/۲ درصد از روستاها برق‌رسانی و به ۴/۵ درصد از روستاها (۱۰۱ روستا) گازرسانی شده است (پیش از انقلاب اسلامی استان لرستان از نعمت گاز بی بهره بود). همچنین تعداد روستاهای بهره‌مند از برق از ۳۷ روستا به بیش از ۲ هزار روستا افزایش یافته است. روستاهای بهره‌مند از آب آشامیدنی سالم از ۱۸۴ روستا به ۸۰۰ روستا و طول راه‌های روستایی از ۲۰۰ کیلومتر به ۵ هزار کیلومتر افزایش یافته است.

برای مطالعه

جدول ۸-۱۴- خلاصه اقدامات انجام شده بنیاد مسکن انقلاب اسلامی در استان لرستان تا سه ماهه اول سال ۱۳۹۰

تعداد	نوع فعالیت
۶۸۱۳۱	مقاوم سازی و بهسازی مسکن روستایی
۵۳۲۲۴	صدور سند مالکیت
۶۷۸	تهیه طرح هادی روستایی
۱۵۴	بهسازی شبکه معابر و اجرای طرح هادی
	حصارکشی و پیاده‌روسازی روستاها
	احداث سالن‌های ورزشی - سه واحد ساختمان کانون پرورش فکری کودک و نوجوان - ۱۵ واحد ساختمان دهیاری
	پرداخت تسهیلات ودیعه مسکن و قرض الحسنه واحداث حمام

۲- عمران شهری: در بخش عمران شهری، اقدامات زیادی بعد از انقلاب اسلامی در استان صورت گرفته است. به عنوان مثال در بخش آب و فاضلاب در اغلب شهرهای استان با تشکیل شرکت آب و فاضلاب، تأسیسات مربوط به این بخش احداث شده و یا در دست ساخت است. احداث زیرگذرها، توسعه فضای سبز شهرها، تعریض خیابان‌ها، و ایجاد کمربند سبز اطراف شهرها، ترمیم

دستاورد های انقلاب شکوهمند اسلامی

بافت فرسوده شهرها و افزایش خدمات شهری، ساماندهی فعالیت های اقتصادی داخل شهرها و ایجاد شهرک های جدید و... تنها بخشی از اقداماتی است که پس از انقلاب اسلامی در شهرهای استان انجام شده است.

جدول ۹-۱۴- مقایسه فعالیت عمران شهری در استان قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

نرخ رشد کل دوره	عملکرد تا پایان ۱۳۸۹	تعداد مشترکان تا سال ۱۳۵۷	نوع فعالیت
۹۴۷/۶	۲۲۰۰۰۰	۲۱۰۰۰	آب آشامیدنی سالم
۶۳۵/۸	۳۹۰۰۰۰	۵۳۰۰۰	برق
	۱۲۲۰۰۰	۰	گاز
۳۰۷۶/۹	۴۱۳۰۰۰	۱۳۰۰۰	تلفن

شکل ۱۰-۱۴- یکی از زیرگذرهای شهر خرم آباد

۳- حمل و نقل: استان لرستان به دلیل واقع شدن در مسیر راه های اصلی کشور و همجواری با استان های مرزی و صنعتی به عنوان پل ارتباطی، میان شمال و جنوب کشور از موقعیت خاصی برخوردار است. از مهم ترین طرح های عمرانی در سال ۱۳۸۹ می توان به افتتاح آزاد راه خرم آباد - پل زال و چهارخطه کردن محورهای اصلی استان اشاره کرد. همچنین، آغاز عملیات پروژه های مهم آزاد راه خرم آباد - اراک، احداث خطوط ریلی دورود - بروجرد - غرب کشور و شبکه ریلی دورود - خرم آباد - اندیمشک و

دورود - داران - اصفهان و طرح احداث فرودگاه بروجرد از جمله پروژه‌های مهم استان در سال ۱۳۹۰ است.

جدول ۱۱-۱۴- مقایسه راه‌های استان قبل و پس از پیروزی انقلاب اسلامی

اطلاعات کلی راه‌های استان لرستان در سال ۱۳۸۹			نوع راه
راه همسنگ شده	عملکرد تا سال ۱۳۸۹ طول محور	طول راه‌ها قبل از انقلاب	
۱۶۱۵	۲۳۸	۰	چهارخطه
۲۶۹۵	۹۱۰/۵	۴۹۳	اصلی
۱۲۲۶	۶۱۸	۱۱۸	فرعی
۹۱۹۲	۵۰۰۴	۲۰۰	روستایی
۱۴۷۲۸	۶۱۵۲/۵	۸۱۱	جمع کل

شکل ۱۲-۱۴- آزادراه خرم‌آباد - پل زال

برای مطالعه

کشاورزی

پس از پیروزی انقلاب اسلامی برنامه‌ریزی در زمینه فعالیت‌های مربوط به زراعت، باغداری، دامداری صنعتی، زنبورداری، پرورش ماهی و طیور، همچنین صدور مجوز برای واحدهای گلخانه‌ای و تولید قارچ به عنوان فعالیت‌های مهم مرتبط با کشاورزی، سهم عمده‌ای در اشتغال‌زایی و تأمین نیازها و پیشرفت اقتصادی استان داشته است.

استفاده از شیوه‌های نوین آبیاری (قطره‌ای، بارانی) اجرای طرح آبخیزداری به منظور جلوگیری از فرسایش خاک و حفظ منابع آب و همچنین احداث سه سد و بهره‌برداری از هفت سد و انجام مطالعات ۲۷ سد دیگر از برنامه‌های این بخش است. این در حالی است که تولید محصولات کشاورزی و دامپروری قبل از انقلاب در استان ۴۰۰ هزار تن بوده است و هیچ‌گونه طرح و یا برنامه‌ای برای سدسازی و یا آبخیزداری و... وجود نداشته است.

عنوان پروژه یا فعالیت	عملکرد تولید (تن)
تولید گوشت قرمز	۵۹۰۰۰
تولید گوشت مرغ	۳۶۰۰۰
تولید تخم مرغ	۵۵۰۰
تولید عسل	۴۹۶/۵۲۹
تولید آبزیان	۱۳۰۰۰
تولید زراعی	۲۱۴۱۰۷۰
تولید باغی	۱۸۰۰۰۰

شکل ۱۴-۱۴

برای مطالعه

فعالیت‌های علمی – آموزشی

آموزش و پرورش: با توجه به اهمیت و جایگاه تعلیم و تربیت، فعالیت‌های چشمگیری در زمینه تأسیس مدارس در کلیه دوره‌های تحصیلی، همچنین رشته‌های کار و دانش، فنی و حرفه‌ای و... انجام شده است. از اقدامات مهم در این بخش، می‌توان به تأسیس نهضت سوادآموزی و آموزش بزرگسالان اشاره کرد که نقش مؤثری در رشد درصد باسوادی و سطح سواد عمومی داشته است. همچنین نقش خیرین مدرسه‌ساز به جهت بهبود کیفیت و کمیت واحدهای آموزشی استان شایسته و قابل توجه است.

جدول ۱۵-۱۴- عملکرد خیرین مدرسه‌ساز در استان لرستان

سال	تعداد خیرین	ارقام به هزار ریال	تعداد کل پروژه‌های تحویلی	تعداد کلاس	زیربنا به متر مربع
۱۳۷۷-۱۳۹۰	۷۶۶	۱۶۶۳۶۰۶۰۰۴	۱۹۴	۸۱۳	۷۸۸۱۱

شکل ۱۶-۱۴- مراکز آموزشی استان

همان‌طور که انقلاب اسلامی در زمینه‌های مختلف در جهت توسعه و رونق استان لرستان دستاوردهای مهم و چشمگیری داشته است، در زمینه علمی – آموزشی نیز اقدامات زیادی انجام شده است که می‌توان به افزایش سطح پوشش تحصیلی در کلیه دوره‌های ابتدایی تا پایان دوره متوسطه، توسعه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، گسترش رشته‌های مختلف برای ادامه تحصیل در سطوح مختلف دانشگاهی از کاردانی تا دکتری اشاره کرد.

جدول ۱۷-۱۴- مقایسه برخی از شاخص‌های علمی - آموزشی در استان لرستان از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۹

عنوان شاخص	سال تحصیلی ۱۳۵۷-۱۳۵۶	سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۸۸	میزان تغییر رشد
مکان‌های آموزشی	۲۵۰	۵۰۰۰	بیش از ۲۰ برابر
مراکز آموزش عالی	۱	۲۵	۱۰۰ درصد
افزایش باسوادی	۳۰ درصد	۸۲ درصد	نزدیک به ۳ برابر
پوشش تحصیلی (ابتدایی تا متوسطه)	کمتر از ۵۰ درصد	بیش از ۹۵ درصد	

فعالیت‌های فرهنگی

قبل از انقلاب استان ما یکی از استان‌های محروم و فاقد هر نوع امکانات فرهنگی بود اما بعد از پیروزی انقلاب مسئولان تمام تلاش خود را به کار گرفتند تا در بخش‌های مختلف محرومیت‌زدایی کنند. به همین منظور کتابخانه‌ها گسترش یافتند و کانون‌های پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مجتمع‌های فرهنگی و... در استان تأسیس شد.

جدول ۱۸-۱۴- برخی از شاخص‌های فرهنگی و هنری استان

شرح	تعداد
سینما	۹
سالن نمایش	۳
کتابخانه عمومی	۳۰
کانون پرورش فکری کودک و نوجوان	۲۰
مجله و هفته نامه	۱۶
چاپخانه	۳۲
نمایشگاه کتاب	۳۳

بهداشت و درمان

قبل از انقلاب اسلامی بسیاری از شهرها و روستاهای استان ما از حداقل امکانات و مراکز بهداشتی بی‌نصیب بودند. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی توجه به بخش سلامت جامعه و توسعه مراکز بهداشتی - درمانی نیز مانند سایر

بخش‌ها در دستور کار قرار گرفت و در این جهت اقدامات قابل توجهی انجام شد.

جدول ۱۹-۱۴- برخی شاخص‌های بهداشتی و درمانی در سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۹

عنوان شاخص	سال ۱۳۵۷	سال ۱۳۸۹	نرخ رشد کل
مراکز بهداشتی و درمانی	۵۷	۲۵۰	۳۳۸/۵
آزمایشگاه تشخیص طبی	۲۲	۱۰۳	۳۶۸/۱
داروخانه	۲۷	۱۶۷	۵۱۸/۵
سراهنه پزشک به ازای هر هزار نفر	۱۲۰۰۰	۲۸۰۰	-
افزایش امید به زندگی	۶۵	۷۲	-
کاهش میزان مرگ و میر مادران و کودکان			
ریشه کنی بسیاری از بیماری‌های مسری			

افزایش تعداد سالن‌های سرپوشیده از ۳ باب به ۳۰ باب
 افزایش هیئت‌های ورزشی از ۴۰ هیئت به ۳۶۰ هیئت
 افزایش زمین‌های فوتبال از چهار زمین به ۲۴ زمین
 ایجاد ۳۴ مکان ورزشی روستایی (بیش از انقلاب هیچ مکان ورزشی روستایی در استان وجود نداشت)
 افزایش شمار مشترکان تلفن ثابت از ۱۳ هزار خط به ۴۱۳ هزار خط
 افزایش تعداد روستاهای بهره‌مند از تلفن از ۵ روستا به بیش از ۲ هزار روستا
 واگذاری بیش از ۴۰۰ هزار تلفن همراه
 افزایش میزان پخش برنامه‌های صدای محلی از ۶ ساعت در روز به ۱۶ ساعت در روز
 پوشش صدای مرکز استان برای ۹۸ درصد جمعیت استان لرستان
 پوشش سیمای مرکز لرستان برای ۹۹ درصد جمعیت این استان
 پوشش شبکه‌های سراسری سیمای جمهوری اسلامی ایران در استان لرستان (پیش از انقلاب فقط شبکه‌های
 یک و دو به صورت محدود در لرستان قابل دریافت بود)
 انقلاب اسلامی تأثیر عمیقی در افزایش آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم لرستان داشته است. مردم این
 استان برای تعیین سرنوشت خود و کشور با شرکت در انتخابات متعدد، حضور فعال داشته‌اند؛ به طوری که میانگین
 شرکت مردم لرستان در انتخابات از میانگین کشوری بالاتر است و این بیانگر افزایش بینش سیاسی اجتماعی مردم
 لرستان است.

فعالیت ✓

- ۱- منظور از فعالیت‌های عمرانی در شهر و روستا چیست؟
- ۲- پروژه‌های عمرانی در استان پس از انقلاب اسلامی توسط کدام نهاد انقلابی آغاز شد؟ و توسط کدام نهاد تداوم پیدا کرد؟
- ۳- در محل زندگی شما کدام طرح‌های عمرانی انجام شده و یا در حال اجرا است؟ تحقیق کنید و گزارشی به کلاس ارائه دهید.

شکل ۲۱-۱۴ - آزادراه

شکل ۲۰-۱۴ - نمایی از صنایع استان

نکات مهم درس را خلاصه کنید: ✍️

درس پانزدهم چشم‌انداز آینده استان

آیا می‌توانید نقشی در توسعه آینده استان داشته باشید؟

جایگاه ایران برای اقتصاد ملی، در سال ۱۴۰۴ هـ. ش در قالب توسعه پایدار و همه‌جانبه، ترسیم شده است. استان لرستان با داشتن قابلیت‌های مطلوب طبیعی، عوامل انسانی، جاذبه‌های گردشگری، موقعیت مناسب جغرافیایی و... باید رتبه‌های بالایی را در میان استان‌های کشور به خود اختصاص دهد.

تحقق این امر، نیاز به آگاهی و عزم جوانان این مرز و بوم دارد، جوانانی که باید با شناخت محیط خود نقش مؤثری در پیشرفت آن داشته باشند. توسعه صنعت به‌ویژه صنایع مادر، و نیز صنایع تبدیلی در بخش کشاورزی، دامپروری و صنعت گردشگری می‌تواند دورنمای زیبایی از توسعه را فراروی استان قرار دهد.

شکل ۱-۱۵- نمایی از چشم‌اندازهای شهرهای استان

تحقیق کنید

استان لرستان در هر یک از موارد زیر دارای چه توانمندی‌هایی است؟

- ۱- موقعیت مناسب جغرافیایی
- ۲- بهره‌مندی از منابع قابل توجه نفت و گاز
- ۳- برخورداری از منابع غنی آب‌های سطحی و زیرزمینی
- ۴- تنوع آب و هوایی
- ۵- بهره‌مندی از جاذبه‌های طبیعی، تاریخی و فرهنگی
- ۶- وجود منابع معدنی

دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی

با توجه به استعدادهای خدادادی و توان بالای استان در زمینه منابع طبیعی و نیروی انسانی، استان ما سزاوار توجه بیشتر مسئولان و برداشتن گام‌های اساسی در راه توسعه و پیشرفت آن است اما باید توجه داشت که در مسیر توسعه استان تنگناها و محدودیت‌هایی وجود دارد.

تحقیق کنید

استان لرستان در هر یک از موارد زیر دارای چه تنگناها و محدودیت‌هایی است؟

- وقوع زلزله‌های ویرانگر
- تأسیسات مهار، ذخیره آب و شبکه‌های آبرسانی
- شیوه‌های بهره‌برداری در بخش کشاورزی
- تخریب منابع طبیعی
- کمبود زیرساخت‌های گردشگری

شکل ۲-۱۵- نمایشی از فعالیت‌های اقتصادی در استان

ضرورت تعیین چشم‌انداز توسعه آینده استان

با توجه به توانمندی‌ها و محدودیت‌های استان، داشتن نگاهی آینده‌نگر برای رشد، پیشرفت و توسعه استان، امری اجتناب‌ناپذیر است. بنابراین بهتر است هرگونه برنامه توسعه که برای چشم‌انداز آینده استان تهیه و تدوین می‌شود، علمی و در قالب آمایش سرزمین و براساس توانمندی‌های هر منطقه باشد.

برای مطالعه

مهم‌ترین اهداف و راهبردهای پیشنهادی برای توسعه استان

بر اساس سند چشم‌انداز توسعه استان لرستان برخی از اهداف مهم بلند مدت توسعه استان عبارت‌اند از:

- توسعه بخش صنعت متناسب با منابع موجود
- اعتلای معرفت دینی و ساماندهی فعالیت‌های فرهنگی
- توزیع متعادل امکانات در سطح استان
- توسعه و نوسازی بخش معدن با تأکید بر سنگ‌های ساختمانی
- استفاده از خطوط انتقال انرژی که از استان عبور می‌کند در جهت توسعه و پیشرفت همه‌جانبه
- افزایش نقش استان در تولید فرآورده‌های حاصل از نفت و گاز با تأکید بر صنایع پتروشیمی
- مهار و ذخیره آب‌های سطحی، متناسب با نیازهای توسعه و استفاده بهینه و مطلوب از آنها
- افزایش کمی و کیفی تولید محصولات کشاورزی و دامپروری با توجه به قابلیت‌های موجود
- ترویج شیوه‌های جدید کشاورزی با تأکید بر کشت‌های متراکم
- حفاظت، احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از منابع طبیعی (جنگل‌ها و مراتع) و محیط زیست استان در جهت نیل به توسعه پایدار
- فراهم کردن بسترهای لازم جهت استفاده از قابلیت‌های گردشگری استان
- تعامل بخش صنعت و کشاورزی در جهت توسعه پایدار
- مطالعه و سازماندهی توسعه اشتغال و کاهش بیکاری با ایجاد فرصت‌های شغلی و حمایت از کارآفرینان
- تقویت شبکه‌های زیربنایی (ارتباط زمینی، ریلی، هوایی، انرژی، مخابرات و...)
- توسعه و گسترش خدمات بازرگانی، جذب و نگهداری منابع انسانی و شناسایی نیروهای کارآفرین و افزایش مشارکت نیروهای محلی در مدیریت توسعه استان
- ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی و افزایش ظرفیت‌های آموزش عالی با اولویت دادن به نیازهای استان

خوشبختانه برخی از راهبردهای توسعه استان وارد مرحله عملیاتی شده و در حال اجراست؛ مانند: سدسازی و انتقال آب به مناطق مستعد کشاورزی، ایجاد شهرک‌های صنعتی، توسعه شبکه حمل و نقل، توسعه شبکه مخابرات، گازرسانی و...

۸- سنگ نوبت

۷- مسجد جامع بروجرد

۶- کرداب سگی

۵- فلک الافلاک

۴- پل دختر

۳- امام زاده قاسم

۲- منار آجری

۱- پل شکست

۹- آبشار بک

۱۰- کوری بلمک

۱۱- دریاچه کور

۱۲- آبشار نوزبان

نقشه برخی از جاذبه های گردشگری استان

□	مرکز استان
●	مرکز شهرستان
●	مرکز بخش و قلعه شهری
○	مرکز دهستان و آبادی
⊕	فرودگاه (این نشانه داخلی)
⊖	پستچی
⊖	بزرگراه، آزاد راه
—	راه آسفالته
—	راه فرعی آسفالته
—	ساده راهها (آسفالت، سرت، شن)
—	راه آهن یک خطه

۱۳- کوه کوری

۱۴- دشت کوری

۱۵- دریاچه کور

۱۶- آبشار نوزبان

منابع و مآخذ

- آمارنامه استان لرستان، ۱۳۵۸، سازمان برنامه و بودجه استان لرستان، معاونت آمار و اطلاعات آموزش و پرورش استان لرستان
- استانداری استان لرستان
- اداره کل منابع طبیعی استان
- ایزدینپناه، حمید ۱۳۸۴: لرستان در گذر زمان و تاریخ. تهران، انتشارات اساطیر.
- ایزدینپناه، حمید ۱۳۶۳: آثار باستانی و تاریخی لرستان. تهران، انتشارات آگاه.
- امان‌اللهی بهاروند، سکندر ۱۳۸۴: «موسیقی در فرهنگ لرستان» نشر افکار.
- امان‌اللهی بهاروند، سکندر ۱۳۶۶: قوم‌لر. تهران، انتشارات آگاه.
- ایزدینپناه، حمید ۱۳۷۶: تاریخ جغرافیایی و اجتماعی لرستان. جلد اول، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.
- اداره کل راه و ترابری استان لرستان.
- قاضیانی، فرحناز ۱۳۷۶: بختیاری‌ها، بافته‌ها و نقوش - پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی کشور.
- بشاش کنزق، رسول ۱۳۷۸: نجوای ظروف و اشیای منسوب به غار کلماکره. تهران، معاونت پژوهشی سازمان میراث فرهنگی.
- برنامه آمایش استان لرستان، مرحله اول، تحلیل وضعیت و ساختار موجود، جلد سوم بهار ۱۳۸۷.
- پایی، مرادحسین ۱۳۷۶: روایت حماسه‌ها. خرم‌آباد، انتشارات افلاک.
- پری، جان ر. ۱۳۶۵: کریم‌خان زند. ترجمه علی محمد ساکی، تهران، نشر فراز.
- خودگو، سعادت ۱۳۷۸: اتابکان لر کوچک. خرم‌آباد، انتشارات افلاک.
- دالوند، حمیدرضا ۱۳۸۵: انقلاب اسلامی در لرستان. تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
- چگنی علی هادی و دیگران، راهنمای سرمایه‌گذاری استان لرستان چاپ، مؤسسه فرهنگی هنری کلیک چاپ دوم فروردین ۱۳۹۰.
- زیدوندی، علی محمد ۱۳۸۸: شناخت مفاخر ازنا. جلد اول، خرم‌آباد، انتشارات سیفا.
- سیمای منابع طبیعی استان لرستان، منابع طبیعی و آب‌خیزداری استان لرستان.
- مرادی، فریبرز و دیگران ۱۳۸۸: سند توسعه منابع طبیعی و آب‌خیزداری استان لرستان در افق ۱۴۰۴ اداره کل

- منابع طبیعی و آبخیزداری استان لرستان، نشر یونه.
- سازمان جهاد کشاورزی استان لرستان
- سازمان محیط زیست استان لرستان
- سازمان صنایع و معادن استان لرستان
- شرکت سهامی آب منطقه ای استان لرستان
- سهرابی، محمد ۱۳۷۶: لرستان و تاریخ قوم کاسیت. خرم آباد، انتشارات افلاک.
- حسنوند، حمید، طهماسبی، فرهاد ۱۳۸۸: شناسنامه اجتماعی، فرهنگی استان لرستان - دفتر امور اجتماعی استانداری - پاییز ۱۳۸۹ انتشارات شاپور خواست.
- طرهانی نژاد، ناصر ۱۳۸۶: افلاکیان؛ زندگی نامه و وصیت نامه شهدای آموزش و پرورش لرستان، خرم آباد انتشارات سیفا.
- علایی طالقانی، محمود، ۱۳۸۸: ژئومورفولوژی ایران، چاپ پنجم، انتشارات قومس.
- فرزین، علی رضا ۱۳۷۲: لرستان در گذر تاریخ. تهران، سازمان میراث فرهنگی کشور.
- فرزین علی رضا ۱۳۸۶: سیمای طبیعی، تاریخی و فرهنگی لرستان. خرم آباد، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان لرستان.
- فسایی، میرزا حسن حسینی ۱۳۶۷: فارسنامه ناصری. چاپ منصور رستگار فسایی، دو جلد تهران، انتشارات امیرکبیر.
- فصل نامه جنگل و مرتع شماره ۷۶ و ۷۷ زمستان ۱۳۸۶.
- فتحی، آذر ۱۳۸۰: راهنمای گردآوری گویش ها، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، تهران.
- قاسمی، سیدفرید ۱۳۷۵: تاریخ خرم آباد. خرم آباد، انتشارات افلاک.
- کاظمی، ایرج ۱۳۷۶: مشاهیر لر. خرم آباد، انتشارات افلاک.
- یاوری، حسین ۱۳۸۴: کارشناسی آثار صنایع دستی، حسین یاوری، انتشارات ایران شناسی.
- کریمی درمنی، حمیدرضا ۱۳۸۹: «یاری گری در ایران»، انتشارات کند و کاو تهران.
- گیرشمن، رومن ۱۳۶۷: ایران از آغاز تا اسلام. ترجمه محمد معین، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی.
- گزارشی اجمالی از لرستان در جنگ. اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان لرستان (معاونت پژوهش و اسناد)، آذر ماه ۱۳۸۹.
- گزارش شاخص های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی استان لرستان ۱۳۸۹.
- مولانا بروجردی، غلامرضا ۱۳۸۲: سخنوران بروجرد. تهران، انتشارات حروفیه.
- نتایج تفصیلی جمعیت استان لرستان، سال های ۱۳۸۵-۱۳۷۵.
- جزمی، محمد و دیگران ۱۳۶۳: هنرهای بومی در صنایع دستی کرمانشاه، انتشارات مرکز مردم شناسی.

تقدیر و تشکر

گروه مؤلفان کتاب استان‌شناسی لرستان مراتب تشکر و قدردانی خود را از شورای برنامه‌ریزی گروه جغرافیای دفتر تألیف کتاب‌های درسی، مدیرکل آموزش و پرورش استان، معاونت آموزش متوسطه، گروه تکنولوژی و گروه‌های آموزشی استان، گروه تحلیل محتوای آموزشی و پرورشی استان (آقای رئوف مقدم)، استادان محترم آقایان: مهدی چگنی، علی محمد یار احمدی، رامین رحمانی، نورالدین بازگیر و خانم‌ها معصومه بیگ‌زاده، فروزان رشنویی و هما صیدی که در تدوین کتاب ما را یاری کرده‌اند اعلام می‌دارد. همچنین از همکاری آقایان علی‌رضا فرزین و سعید سروش به‌خاطر اهدای عکس‌ها و تصاویر کتاب سپاسگزاری می‌شود.

در ضمن از مساعدت و همکاری سازمان‌های ذیل که در امر جمع‌آوری اطلاعات با ما همکاری لازم را داشته‌اند تشکر و قدردانی می‌شود.

استاندار لرستان، آموزش و پرورش استان، سازمان جهاد سازندگی استان، سازمان صنایع و معادن استان، سازمان آب و برق استان، سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری استان، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان فضایی ایران، بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، اداره منابع طبیعی استان، اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان، اداره راه و ترابری استان.

